

N:o 133.

Af herr **E. O. W. Wavrinsky**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t*
angående skärpta straffbestämmelser emot djurplågeri m. m.

Den erkännansvärda verksamhet, djurskyddsföreningarna utvecklat, har onekligen i hög grad bidragit att väcka och underhålla en djupare medkänsla för djuren och att inskräpa bättre begrepp om människans pligter mot desamma. Då Svenska allmänna djurskyddsföreningen vidtagit den åtgärd att åt lärare och lärarinnor vid Sveriges folk- och småskolor mot en särskildt låg afgift lemna medlemskap och dermed följande tillgång till djurskyddslitteratur, har föreningen helt visst beträdat en gynsam väg, så vida tillfället beaktas.

Endast derigenom, att hos lärarne inplantas lärdomar i detta hänseende och väckas kraftiga inre meningar, kunna nemligen de anvisningar, som i Kongl. Maj:ts cirkulär till domkapitlen, direktionerna öfver Stockholms stads undervisningsverk m. fl. år 1892 lemnas rörande djurskyddsundervisningen, bära någon frukt.

I detta cirkulär fästes skolföreståndares och lärares, särskildt lärarnes i kristendomskunskap och naturkunnighet, uppmärksamhet på angelägenheten deraf, att ungdomen erhåller en rätt insigt i människans förhållande till djurverlden samt i de skyldigheter, som människan till följd deraf har mot såväl de vilda som de tama djuren, i syfte att derigenom ungdomens medkänsla för djuren må väckas samt all onödig grymhet mot dem undanröddas.

Emellertid vinnes det åsyftade målet endast långsamt och ofullständigt ensamt på denna väg. Och under tiden få de stumma djuren utstå allehanda lidanden. Få göra sig någon riktig föreställning om huru mångskiftande till arten och huru vanligt djurplågeriet är ännu i våra dagar, trots allt som göres för att undanrödja det. På samma gång miss-handeln af djuren är en grym oförrätt mot dem, bidrager den i hög grad att demoralisera och förhärda dess utöfvare. Råhet förvildar. Och exemplet smittar vidt omkring.

Hur många upprörande scener, hvarvid djuren äro de oskyldiga offren för husböndernas eller drängarnes dåliga lynne, slarf eller råhet synnerligast under rusets inflytande, uppföras ej vid och efter våra marknader och i all synnerhet som följd af krogarnes och ölnästenas lössläppta orgier. Ingen upptecknar dem.

Pinan består icke blott i hugg och slag, utan lika ofta derjemte i svält och annan vanvård.

Det sportmessiga, cirkusmessiga och vetenskapliga djurplågeriet vidgar samtidigt sitt område.

Vid kreaturstransporter återstår ännu mycket att önska i afseende på omsorg om djuren; vid slagt likaså.

Vid jagt och fångst blifva nog ofta både de tama och de vilda djuren plågade på det omenskligaste sätt, ehuru litet nog förspörjes derom.

Ett betecknande fall omnämndes nyligen i pressen under följande notis:

»Cirka 170 stycken räfvar har herr —n i —d under de senaste 20 åren fångat i räfgrop. Det obehagligaste med sådan fångst är, att man å den i gropens midt befintliga stolpen skall hafva såsom agn eller bete fasttjudrad en lefvande anka, hvilken derstädes under de kalla vinternätterna får både frysa och vara rädd samt äfven mången gång blifva illa medfaren af räfven, då denne störtar ner i gropen.»

Att på öfvertygandets väg söka råda bot för allt detta vore fåfångt. Lagens hand måste verksamt ingripa.

Strafflagens 18 kap. stadgar i § 16: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet; straffes med böter, högst etthundra riksdaler.» — De, som af tanklöshet och dåligt föredöme förledas till grymhet mot djuren, korrigeras lätt. Men råa naturer taga sällan rättelse; då sinnet rinner till och ruset kanske derjemte förvildar dem, äro djuren ohjelpigt hemfallna åt deras tyranni. De ringa böter, som vanligen ådömas dem, afskräcka alls icke. Rättsligt tilltal undgå de oftast.

I regeln äro djurplågare också människoplågare och såsom sådana fruktade, hvarför de äfven af detta skäl åtminstone länge få gå oantastade och fortsätta med sin misshandel af de arma djuren.

Och blifva de tilltalade, behöfva de endast hålla sig undan, då de sökas med stämning, eller under rättegången anlita de många utvägar, som stå öppna att draga ut på målet, för att, särskildt på landsbygden, långa tider kunna fortsätta sitt djurplågeri.

Huru den grymmaste misshandel af djur kan under en lång tid fortgå, ber jag med ett exempel bland många få visa.

En gård i en af Sveriges tätast bebodda trakter eges af en man, som i grymhet och råhet mot djuren söker sin like. En tidning i trakten, till hvars redaktion ryktet om mannens bedrifter nådde, lät nyligen undersöka, huru med saken förhöll sig, genom att sända redaktionssekretären till platsen. Det fans i trakten blott en mening om förhållandet. Men ingen af grannarne vågade ingripa, emedan de fruktade för djurplågarens hämnd.

En antydning om vidden och arten af det djurplågeri, han utöfvade och ännu är fri att utöfva, lemnar tidningen i fråga i en artikel, ur hvilken det kan vara nog att anföra följande, hvars rigtighet mig veterligen ej blifvit bestridd.

»En häst hade kommit öfver ett bredvid honom stäldt mjölämbur och ätit ur dess innehåll. Han straffades härför med att piskas, till dess stora hål uppkommit på djurets ben.

En tjurkalf var helt nyligen föremål för hans vrede och blef sparkad på buken, så att tjuren sedan insjuknade.

En annan tjur tämde han genom att städse sparka honom på frambenen, till dess djuret låg på marken.

En ko lär han ha sparkat ofärdig.

Allt detta är saker, som hvar och en bland grannarne och förbirende den ena eller andra gången sett. Hvad som tilldragit sig utan vittnen, vågar man knappt tänka på. Att någon, som mannen säger, »lägger sig i hvad han gör med sina djur», tål han alls icke, och ej många våga heller, af fruktan för sitt eget skinn, göra det.

Djurplågeriet fortgår därför ännu denna stund i all sin ohygglighet, liksom det antagligen gjort allt sedan den dag, för 12 à 14 år sedan, då mannen tillträdde sin gård.

Ett åsyna vittne har berättat, huru mannen en gång betedde sig mot en honom tillhörig ko, hvilken han i vittnets åsyn sparkade på no-

sen, så att blodet frustade ur näsborrarna på det arina djuret, hvilket skälfvande stod alldeles stilla och borrhade nosen ned i marken. Äfven sparkade han samma ko på bakbenen och på buken, så att hon sedan mjölkade blod.

En person förmälde, att han en gång, då han skulle hafva hö af mannen, bevittnade, huru denne råkade i raseri och med högaffelskaftet på hufvudena bearbetade några djur i sin ladugård.

En annan gång hade observerats, hur han plockade upp stora stenar i vagnen, då han kom åkande, och sedan slungade dessa, den ena efter den andra, på hästen, som sprang i sken.»

Och sådana scener äro vanliga!

Följande bevittnade utlåtanden af personer, som dels haft daglig och lång erfarenhet af de sorgliga förhållandena, dels tillfälligtvis gjort sina iakttagelser, bestyrka tidningens uppgifter:

»Undertecknads erfarenhet (det mesta deraf grundande sig på personliga iakttagelser) angående det sätt, på hvilket djur behandlas af landtbrukaren —n, är följande:

Inledningsvis må nämnas, att ofvan sagda person är innehafvare af en gård i X härad, —lands län, der han i en större uthusbyggnad har inhysta hästar och kor samt andra kreatur.

Han är till sitt skaplynne ytterst elak, rå, inbunden och våldsam samt kan på en gång, utan märkbar orsak, betagas af det vildaste raseri. Han är såsom berusad vida bättre, än när han är nykter.

Har han fått ett anfall af dåligt lynne — hvilket är långt ifrån sällsynt — har han blifvit ond på någon, eller har annars något gått honom emot, ögonblickligen plägar han rusa ner till ladugården, gripa en piska eller en skyffel eller något annat tillhygge samt dermed bearbeta närmast stående häst eller ko på ben, bål och hufvud, eller ock sparkar han med tunga träskor djuren på buk och ben. De hoppa och stampa under slagen och sparkarne, så att det höres upp till boningshuset.

Går han blott för ro skull ner till ladugården, behöfves endast den allra minsta anledning för att han skall kasta sig öfver något af kreaturen och misshandla det. Ett råmande, en gnäggning eller en blick från djuren på hushållerskan, som kommer med bröd, äro dertill nog. Ber hon eller någon annan honom att sluta upp, förvärras endast saken.

Kreaturen känna så väl hvad som förestår, att de skälfva, blott de höra sin husbondes röst.

Kör han med sina hästar eller oxar på åkern, händer det sällan, att han nöjer sig med att begagna piska såsom pådrifningsmedel, utan plägar han i stället taga upp och på de framför honom gående djuren kasta större jordkakor och stenar. Befinner han sig i närheten af en gårdsgård, brukar han också rycka till sig störar, som han flitigt använder att slå med. Djurens kroppar bära efter denna behandling ofta synliga märken.

Allt detta är saker, som hvar och en bland grannarne och förbiresande den ena eller andra gången sett och med mig kunna intyga.

—g den 1 februari 1895.»

Namn.

Namn-teckningen bevitnad.

»Angående —ns i —by sätt att behandla sina djur kunna vi, hans nära grannar, enligt egen erfarenhet meddela:

Hans sinnelag är hårdt, och han kan hastigt betagas af våldsamt vredesmod, som kan vara farligt nog för den, mot hvilken det bryter ut, människa eller djur.

När han på åkern kör med sina djur, brukar han, för att drifva på dem, kasta stenar m. m. samt slå dem med gårdsgårdsstörar och dylikt.

Reser han bort till närmaste stad torgdagar, eller till kreatursmöten i —e eller —g, plägar han låta de hemmavarande djuren under tiden stå utan såväl mat som tillsyn. Man kan vid sådana tillfällen — hvilka kunna vara ända till ett dygn — få höra kornas ängsliga råmanden från den stängda ladugården. Detta naturligtvis under de tider, då han saknar hushållerska eller annan tjenare.

—n har sjelf för mig omtalat, huru han medelst sparkar tämt en något ond tjur.

Flera andra liknande exempel på hans förfaringssätt mot djuren känna vi ock, liksom samtliga våra grannar.

—by den 3 februari 1895.»

Namn. Namn.

Namn-teckningarna bevitnade.

»Med afseende på —ns i —by förhållande till sina kreatur kan jag, som i nära tre år varit hushållerska på stället, meddela:

—n är af ett lika hårdt, uppbrusande och våldsamt som svårförstådt sinnelag. Utan att man dertill kan se ringaste orsak, betages han under stundom helt plötsligt af ursinne, hvilket han, enligt hvad han sjelf sagt mig, är ur stånd att beherska, och som ibland leder till de häftigaste och våldsammaste uppträden, ofta rigtade mot hans kreatur, dem han misshandlar med slag och sparkar, de förra utdelade med olika tillhyggen. Förböner göra det än värre.

På hans grymhet mot kreaturen har jag under min tjänstetid sett talrika exempel.

—by den 3 februari 1895.»

Namn.

Namnsteckningen bevittnad.

»Att landtbrukaren —n från —by under år 1894 å —torg utan tillsyn lemnat sina hästar från morgon till på qvällen, då de af mig blifvit tillvaratagna och då lemnade foder och vatten, varder härmed intygadt.

—by den 4 februari 1895.»

Namn.

Fjerdingsman.

»Att landtbrukaren —n från —by här i ett qvarnstall tisdagen den 22 januari detta år utan tillsyn och mat lemnat en honom tillhörig häst tills mot qvällen dagen derpå, betygar

—by den 5 februari 1895.»

Namn.

Qvarndrängen i —by —gård.

Namnsteckningen bevittnad.

Djuren kunna ej sjelfva föra sin talan. Äro vi nu berättigade att till vår fördel taga deras krafter och lif, så tillkommer det oss väl att tillse, att de skyddas för åtminstone den ytterligaste misshandel. Men till det ändamålet är tydligen strafflagens stadgande långt ifrån tillräckligt.

Straffpåföljden är alldeles för obetydlig att i svårare fall afskräcka.

Förenämnda förhärdade person lär hafva hånat dem, som hotat honom med stämning, med den förklaring, att det värsta som kunde hända honom i detta fall vore, att han, sedan angifvaren fått mycket besvär för så godt som ingenting, dömdes till fem kronors böter, som han nog stode ut med att gälda hur många gånger som helst.

Det är rent af upprörande att tänka, att de stumma djuren under lång tid kunna utsättas för sådan uppenbar grymhet, utan att lagens hand under tiden kan verksamt ingripa till att stäfja eller förhindra det.

Det torde nog hafva händt, att en kronobetjening eller polismyndighet på eget bevåg ingripit i ytterligare fall, till dömes i den ganska vanliga händelse att snikenheten förleder husbonde att bruka ledbrudet eller utsläpadt kreatur till körslor. Men detta sker under stor risk och är ett olagligt förfarande.

Bättre vore väl då, att denna myndighet för svårare fall *egde sådan befogenhet, under former, som tryggade mot öfvergrepp.*

Att föreslå sådan lag, hvarigenom åsyftade ändamålet på lämpligt sätt vunnes, tilltror jag mig ej.

Jag tillåter mig därför, på grund af det anförda, vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t begära, det Kongl. Maj:t ville låta utreda, i hvad mån och under hvilka förhållanden utsträckt befogenhet för kronobetjening och polismyndighet att inskrida mot svårare djurplågeri eller andra åtgärder till djurens skydd mot misshandel, såsom skärpta straffbestämmelser m. m., äro af behovet påkallade, och att Kongl. Maj:t i samband dermed ville snarast möjligt förelägga Riksdagen förslag till lag i sådant syfte.

Stockholm den 27 januari 1896.

Edvard Wavrinsky.